

RIDDARHUSET SOM MÖTESPLATS FÖR VETENSKAP OCH KONST¹

Gjörwells brevväxling är en av huvudkällorna för kännedomen om riddarhusets användning under 1700-talet för kulturella ändamål. I skrivelser till Alströmer, J. H. Liden, A. G. Leijonhuvud m.fl. lämnar han ganska talrika meddelanden om föreläsningar och konserter, som hölls i det förnämliga palatset, vars betydelse som kulturhärd även belyses av dock tyvärr i allmänhet mycket kortfattade redogörelser i memoarlitteraturen, av tidningsnotiser o. s. v.

Riddarhusets användning i kulturens tjänst stod i samband med den livliga verksamhet, som på skilda områden av samhällslivet bildar en så vacker kontrast mot tidevarvets från politiska synpunkter föga tilltalande och nedslående historia. I själva verket är det nästan ofattligt, att denna verksamhet redan tidigt efter det karolinska enväldets slut och under de bedrövliga förhållanden, som då rådde i det utarmade landet, kunde göra sig gällande och icke blott omfattade näringarnas, handelns och sjöfartens upphjälpande utan även ideella intressen. Att ridderskapet och adeln vid dessas främjande och tillvaratagande framträdde i främsta ledet var helt naturligt, då ju ståndet efter enväldets avskaffande hade återfått sitt politiska inflytande och återvunnit sin framskjutna ställning såsom rikets första, men ännu mer därigenom att adeln under frihetstiden och det gustavianska tidevarvet rekryterades genom adelskapets förlänande åt ett flertal av de utmärktaste representanterna för kulturell och allmännyttig verksamhet. Namnen Karl von Linne, Jonas Alströmer, Kristoffer Polhem, Johan Ihre, Nils Rosén von Rosenstein, Olov von Dalin, Karl Fredrik och Anders Johan Nordenskiöld, Fredrik af Chapman, David von Schulzenheim, Olov af Acrel och många fler äro härom talande vittnesbörd. Ej heller var det underligt, att riddarhuset vad Stockholm vidkommer blev den lokala medelpunkten för denna verksamhet. Det centrala läget, byggnadens ståtliga gestaltning och präktiga skick gjorde palatset med dess rymliga och ljusa salar och gemak till en utmärkt samlingsplats eller miljö ej blott för ridderskapets och adelns sammankomster och Överläggningar vid riksdagarna och i ståndets enskilda angelägenheter utan även för tidevarvets kulturella arbete och livsyttningar. Riddarhuset upplät sålunda frikostigt lokaler åt Vetenskapsakademien samt för föreläsningar, konserter o. s. v.

Vad först angår Vetenskapsakademien så erhöll denna redan strax efter sin tillkomst eller år 1739 av riddarhusdeputationen, såsom direktionen fordom kallades, förmånen att för sina sammanträden och sin verksamhet i övrigt kostnadsfritt begagna flera rum i riddarhuset. Då akademiens ekonomi under de första decennierna av dess tillvaro var långt ifrån lysande, lände överenskommelsen, som ägde bestånd i tjugufem år, till stor fördel för det lärda samfundet. Detta kunde utan att behöva vidkännas några kostnader för lokaler konsolidera sin verksamhet och betrygga sin existens. När akademien år 1762 blev uppsagd till avflyttning, därför att ridderskapet och adeln själv för att förekomma trängsel vid riksdagarna behövde ökat utrymme, och två år efteråt eller 1764 flyttade till de lokaler i gamla bankhuset eller f. d. Oxenstiernska huset nära kungliga slottet, som av konungen ställts till densammas förfogande, kunde akademien också se tillbaka på en verksamhet, som ej blott för henne själv varit lyckosam och hedrande utan även kommit riddarhuset åtminstone indirekt till godo och ökat dess anseende. Under de tjugufem åren från 1739 till 1764 och även därefter ända till juni 1773 hölls nämligen de flesta åminnelsetalen över akademiens avlidna ledamöter, bland vilka ett flertal tillhörde adeln, på stora riddarhussalen. Härvid tillgick så, att akademiens medlemmar och den avlidnes släktingar samlades i akademiens rum och därefter i högtidlig procession tågade till den ofta festligt smyckade salen. I denna ståtliga och anslående miljö gick därefter minnestalet av stapeln, och då de allra flesta av dessa äreminnen finnas bevarade, kan man än i dag bilda sig en föreställning om deras ofta, för att använda en samtida antecknares ord, såväl till form som innehåll »solenna affattning». Det sista av dessa på stora riddarhussalen upplästa minnestal föredrogs den 30 juni 1773 av kanslirådet Anders Schönberg över riksrådet greve Karl Gustav Löwenhielm. Talet väckte särskilt uppseende, ty det var enligt Gjörwells utsago ej vanligt, att det parenterades offentligt i stora salen över ett riksråd. Över riksråden N. Palmstierna,

¹ Carl Forsstrand i Sveriges Riddarhus, ss 391 - 400. Stockholm 1926,

K. G. Tessin och K. Ekeblad hade sålunda parentationerna hållits mer privat i akademiens rum på riddarhuset, och även då ett riksråd förrättade parentationerna, såsom t. ex. år 1754 Tessin över överintendenten friherre Karl Hårleman, skedde det ej i stora salen utan i ett mindre men för tillfället särskilt dekorerat rum. Det ansågs nämligen vara under ett riksråds värdighet att uppträda »publice» på riddarhuset, »åtminstone på den tiden, då en excellens utgjorde en sextondel af K. Majestät». Ett undantag härifrån hade dock gjorts även under frihetstiden, nämligen 1766, då »vår omistelige Tilas», d. v. s. landshövdingen, friherre Daniel Tilas, parenterade över riksrådet, greve Gustav Bonde.

Jämte de med större högtidlighet förbundna minnestalen hölls på riddarhuset under det kvartsekel, som Vetenskapsakademien där hade sin tillvaro, ett stort antal s. k. præsiidial. Ombyte av preses eller ordförande i akademien ägde nämligen ända till år 1797, då befattningen tillsattes för halv-år, rum kvartalsvis, varvid avgående preses höll ett tal eller föredrag, som rörde sig om något ämne inom akademiens vidsträckta intressesfär. Det första av dessa tal hölls av Linne, akademiens förste preses, vid presidiets nedläggande i slutet av september 1739 och handlade »Om märkvärdigheter i Insecterne».

I mer eller mindre direkt samband med Vetenskapsakademiens förhållande till eller förbindelse med riddarhuset stod de vetenskapliga föreläsningar, som under 1700-talet hölls på det sistnämnda. Bland dessa föreläsningar må först nämnas de i botanik och mineralogi, vilka åren 1739 och 1740 hölls av Linne. Denne hade på sensommaren 1738 återkommit till fosterlandet från sin långvariga vistelse utomlands samt i september bosatt sig i Stockholm med syfte att vinna sin utkomst som praktiserande läkare. Därutinnan rönt han till en början ringa framgång, men redan efter ett par månader hade han förvärvat talrika patienter och goda inkomster. Emellertid hade ryktet om det stora anseende, han genom sina epokgörande botaniska skrifter vunnit i utlandet, även kommit till Stockholm, där han snart blev känd och uppmärksammas som framstående vetenskapsman. I K. G. Tessin förvärvade han en god vän och inflytelserik gynnare, som beredde honom många förmåner. Det var sålunda på Tessins anbefallning, som han blev amiralitetsläkare, och på Tessins och några andra inflytelserika medlemmars av ridderskapet och adeln samt biskop E. Benzelius' initiativ och kraftiga yrkanden anvisade rikets ständer vid 1739 års riksdag 600 d. silvermynt för att han skulle hålla de ovan nämnda föreläsningarna. Dessa, som tog sin början redan några veckor efter riksdagsbeslutet och av Linne inleddes med en skildring av växtvärldens betydelse och om gagnet av botanikens studium, omfattades med livligt intresse och samlade talrika åhörare. I ett brev till Tessin den 11 april 1740 säger Linne själv härom: »Förliden sommar och höstas läste jag publice Botaniquen, i winter och ännu continuerar jag i Mineralogien öfver Bergs Collegii stensamling med 300 åhörare eller så många, som Triewalds rum på Riddarhuset kan knappast emottåga; jag hade aldrig förmodat, att hwarken så många av wåre landsmän derföre skolat haft lust, eller att jag så, i denna delen, kunnat gjort dem så åstundat nöje, som de sig märka låta». Genom Linnes följande år med anslag av riksdagen bekostade resa till Oland och Gotland och hans snart därefter företagna flyttning till Uppsala, där han utnämns till professor, kom han ej att fortsätta föreläsningarna på riddarhuset, vilka enligt samtida och senare uttalanden och omdömen var lika värdefulla i avseende på innehåll som fångslande till formen.

Det i det nyss anförda brevet från Linne förekommande uttrycket »Triewalds rum~ hänför sig därtill, att kaptan Mårten Triewald, den framstående mekanikern, åren 1728 och 1729 hade i samma rum eller sal som användes av Linne hållit föreläsningar i fysik och mekanik. Dessa föreläsningar, som var mycket uppmärksammade och bevistades av flera bland riksråden och andra framstående män, fick en fortsättning på 1740-talet i de s. k. Thamiska föreläsningarna, vilka möjliggjordes genom en donation till riddarhuset av kommerserådet Sebastian Tham. Genom gåvobrev den 8 mars 1727 överlämnade nämligen denne till riddarhusdirektionen ett belopp av 30 000 dIr kmt såsom bidrag till återupplivande av det av ridderskapet och adeln år 1625 inrättade men redan 1633 upphörda Collegium illustre. Det sålunda donerade kapitalet ökades genom räntor, så att det år 1744 uppgick till något över 50 000 dIr kmt. Ridderskapet och adeln ansåg nu tidpunkten vara inne för att söka förverkliga testators avsikter genom att anslå »en årlig lön och underhåld för en lärd och skicklig man, hvilken uti thet på Riddar-

huset inrättade auditorio illustri kunde efter testatoris vilja hålla publice föreläsningar». Där- efter hemställdes hos K. Maj:t, att professionen i auditorium illustre måtte få förenas med sek- reterarebefattningen i Vetenskapsakademien, och sedan K. M:t härtill genom resolution den 3 juni 1746 lämnat sitt bifall, kunde de »Thamiska föreläsningarna i matematik och naturkun- nighet» redan följande höst taga sin början, i det att akademiens sekreterare Per Elvius den lo september föreläste om »Historien om de Matematiska Vetenskapen. Det befanns emellertid snart, att sekreterarens tid var så upptagen av andra göromål, att han ej kunde medhinna fö- reläsningarnas hållande, varför redan följande år den förändringen gjordes, att sekreteraren i stället för före- läsningarna skulle i akademiens Handlingar publicera redogörelser i vetenska- pernas historia. Denna anordning ägde bestånd såväl under Elvius' återstående livstid – han dog redan 1749 – som under följande decennium, då sekreterarebefattningen innehades av Per Wargentin. År 1759 återupptogs föreläsningarna och hölls då och framdeles av en särskilt till- satt Thamisk lektor i experimental fysik. Lektorer var under 1700-talet Johan Karl Wilcke (tillika sekreterare från 1784 till sin död 1796) och Karl Gustav Sjösten (tillika vice sekreterare från 1796 och sekreterare från 1803 till 1808).

Ur de Thamiska föreläsningarnas senare historia må här anföras, att lektoms göromål år 1811 överflyttades på innehavaren av en år 1807 inrättad teknologisk professur. Sedan denna år 1849 indragits, uppehölls föreläsningarna av akademiens fysiker, intill dess år 1905 rid- derskap et och adeln, med bifall till akademiens därom gjorda framställning, beslöt att från och med 1906 räntan å den Thamiska donationsfonden skulle tillsvidare besparas och läggas till fonden, till dess denna vunnit en sådan ökning, att avkastningen befinnes vara tillräcklig för ordnande av föreläsningar .

Till föreläsningarna på riddarhuset kunde även räknas de »orationer», som titt och ofta hölls av unga adelsmän och väl var ett försök att upprätthålla de uppgifter, vilka ålåg 1600- talets Collegium Illustre. Dessa orationer torde ha ställt ganska stora anspråk på talarna, isyn- nerhet i betraktande av dessas ofta mycket gröna ungdom, såsom t. ex. en gång år 1738, då den trettonårige Erik Stjernvall (med tiden överste) orerade om »matematikens nödvändighet så- som grund och profsten till alla förnuftsöfningar». De unga talarna hade uppenbarligen hjälp av sina informatorer.

Medan föreläsningens verksamheten på riddarhuset livligt uppmärksammades i huvudstadens vetenskapligt intresserade kretsar, samlade de musikaliska underhållningarna talrika åhörare- skaror även från andra samhällsklasser. Musikintresset tycks nämligen under 1700-talet ha varit ganska stort och omfattande i Stockholm. Från seklets första decennier äro emellertid underrättelserna härom både fåtaliga och knapphändiga och hänföra sig så gott som uteslu- tande till fester, maskeradbaler och andra tillställningar vid hovet, vilka i förening med musik höllos i kungshuset eller f. d. Wrangelska palatset på Riddarholmen, där den kungliga familjen såsom förut omtalats residerade ända till dess det nya kungliga slottet på 1750-talet blev fär- digt. Från slutet av 1730- och början av 1740-talet omtalas emellertid även musikaliska under- hållningar, vilka kunna betecknas såsom föregångare till de ett par decennier senare anordna- de kavaljerikonserterna på riddarhuset. De hölls nämligen, i Löwens hus vid Stora Nygatan, av ett antal unga herrar tillhörande ridderskap et och adeln, nämligen grevarna Karl J. Cronstedt, Adam Horn, Hård, Fersen och Ulrik Barck, baronerna Falkenberg, Buddenbrock, Wrangel, Karl Gustav von Diiben och Ehrencrona samt fänriken Zöge von Manteuffel m. fl. och med biträde av medlemmar av hovkapellet. Konserterna gavs varje lördagsafton och under stort tillopp av åhörare, ty en var av deltagarna hade rätt att inbjuda bekanta och vänner av bäge könen.

Några publika musikaliska förströelser, åtminstone av finare slag och i större skala, tyckas däremot ej ha förekommit förrän framåt eller omkring mitten av århundradet. Såväl in- som utländska yrkesmusiker läto då höra sig på de mer eller mindre lämpliga lokaler, som fanns att tillgå, nämligen frimurarsalen—i stadshuset på Södermalm, bollhuset vid Slottsbacken och »Svenska Comoedien» vid Kinstugatan o. s. v., men valde med förkärlek stora riddarhussa- len, sedan denna genom riddarhusdirektionens tillmötesgående blivit tillgänglig. Genom sin

rymlighet, sin goda akustik och sin elegans var nämligen denna sal det bästa musikrummet i 1700-talets Stockholm.

När riddarhuskonserterna, vilka från slutet av 1750-talet till århundradets slut uppgick till ett tio- eller tjugotal, ibland till och med ett trettiootal årligen började hållas, har visat sig omöjligt att exakt avgöra. I riddarhusdirektionens protokoll den 26 mars 1757 träffas emellertid en anteckning, som tycks vara den första och som i all korthet innehåller, att direktionen beviljat en ansökan av basisten Erhardt att på instundande Långfredag få uppföra »en vacker passionsmusik» av Pergolese samt kompositioner av Hasse.

Nämnde Erhardt var troligen en av de tyska musikanter, som inkallats av konung Fredrik I för att spela vid hovfesterna och som jämte åtskilliga andra utländska tonkonstnärer satte ny fart i det stockholmska musiklivet. Den förnämsta av dessa utlänningar var den från Italien bördige och i Sverige naturaliserade Francesco Uttini, vilken år 1754 inkom till Stockholm med ett italienskt operasällskap och slutligen blev förste kapellmästare vid kungliga teatern. »Uttini är dem», skriver en minnestecknare, »som mer än någon annan tillkommer förtjänt af att vid denna tid ha beaktat och tillgodosett stockholmspublikens behof af musiknjutning». Antalet av de konserter, vilka under hans ledning kom till stånd, äro snart sagt legio. Ensamt under vintersäsongen 1758-59 .gav han 25 sådana, en i varje vecka, mot abonnement av 20 plåtar, varemot enskilda biljetter såldes för 6 dlr kmt, vilket pris till att börja med man tyckes ha funnit för högt, eftersom det sedermera modifierades till hälften. Något vidare abonne- ment synes icke ägt rum, men vid alla Uttinis musiktillställningar, bland vilka en mängd utgjorde recetter för medlemmar av hovkapellet och andra enskilda, gällde biljetterna 6 daler, ett pris, som av hans confratres i allmänhet accepterades och under årens lopp blev det vanliga. Om vi kasta en blick på innehållet av de olika programmen för Uttinis av allmänheten flitigt besökta riddarhus- konserter, för så vitt ur de knapphändiga tidningsannonserna under rättelser därom kunnat framletas, så märkas förutom hans egna stundom förekommande tonsättningar arbeten av samtidens mera kända komponister. Bland namnen å dessa är i synnerhet ett mycket ofta synligt -för övrigt icke endast vid Uttinis konserter – nämligen hans ryktbare landsman Pergolese. Sedan längre tid tillbaka hade det blivit ett bruk att å sön- och helgdagar i fastlagen uppföra denne mästares berömda *Stahat mater* eller, som det i annonserna kallas, »Pergoleses passions musik på svenska med inblandade verser ur svenska psalmboken. På Långfredagen gavs alltid detta musikverk, liksom i våra dagar Haydns oratorium *Skapelsen*. Uttini biträdde vanligen av hovkapellet, bland vars ledamöter allt som oftast en och annan utförde solonummer, samt för de vokala prestationerna av dels medlemmar, som tillhört det italienska operasällskapet, i främsta rummet hans hustru Rosa Scarlatti, dels några av franska skådespelartruppen, exempelvis messieurs Compain-Despièvière, Chatillon, Soligny, Gallodier, mesdames Baptiste, Dulondel, Desroches m. fl.»

Utom av Uttini gåvos och leddes konserter av andra kapellmästare, såsom den om musiklivet i Stockholm högt förtjänte Ferdinand Zellbell samt Henrik Filip Jahnsen, Anders Westström och Lars Samuel Lalin m. fl. I riddarhusdirektionens protokoll från 1760-talet träffas flera meddelanden om att dessa herrar ävensom andra personer fick tillstånd att anordna konserter. Ibland gavs dessa för välgörande ändamål. Sålunda fick revisionskammarrådet Kirstein den 6 april 1762 tillstånd att hålla en konsert till förmån »för lazarettet, liksom förut för frimurarbarnhusets räkning».

I slutet av 1760-talet började en serie särskilt och med riddarhuset intimt förbundna konserter hållas, nämligen de förut nämnda kavaljerskonserterna. Dessa var en fortsättning och en utvidgning av de enskilda musikövningar , vilka under de föregående decennierna hållits av musikaliska medlemmar av ridderskapet och adeln. Några av dessa, som förut omtalats, var nu ur spelet, men greve Adam Horn – känd som en av frihetstidens och det gustavianska tidevarvets mest entusiastiska teater- och musikvänner – intog allt fortfarande en ledande ställning, och bland de övriga livligast verksamma märktes generalerna friherre Arvid Niklas von Höpken och friherre Fredrik Ulrik Wrangel, kommerserådet Patrik Alströmer, överste Karl Jakob von Qvanten m. fl. Nämnda övningar blev så omtyckta och omfattades med så stort intresse, att man beslöt sig för att med anlitande av bistånd av hovkapellet utvidga dem och med iaktta-

gande av vissa konventionella former göra dem offentliga eller tillgängliga för allmänheten. En abonnements- eller subskriptionsinbjudning för sex konserter utfärdades, och sedan denna rönt livlig anslutning, gavs den första kavaljerskonserter den 12 november 1769 under anförande av Zellbell och med en orkester av omkring femtio personer. De sex konserterna följdes av en ny serie på sex, av vilka den sista hölls den 8 april 1770, då bland annat Pergoleses passionsmusik med svensk text utfördes.

Det stora bifall, kavaljerskonserterna väckte, lär ha givit upphovet till Kungliga Musikaliska akademien. Denna stiftades nämligen den 8 september 1771 av Gustav III efter därom gjord framställning av friherre A. G. Leijonhufvud och ett flertal andra musikintresserade personer. Bland dessa märktes åtskilliga av de i kavaljerskonserterna deltagande medlemmarna av ridderskapet och adeln, och Zellbell uppgives som initiativtagaren till framställningen. För anskaffande av medel till avlönande av lärare vid den nya akademien anordnade dennas medlemmar en serie av åtta söndagskonserter på riddarhuset, vilka inleddes den 3 maj 1772 och efter uppehåll under sommaren fortsattes på hösten samma år.

Under Gustav III:s tid och sedermera till seklets slut gavs på riddarhuset en mängd konserter, vid vilka den musikaliskt intresserade allmänheten fick tillfälle beundra ett stort antal både in- och utländska samt mer eller mindre framstående lyriska artister och instrumentalkonstnärer. Bland de svenska förmågorna var fru Elisabeth Olin, född Lillström, vilken först i bollhuset och sedan i Gustav III:s operahus intog platsen som vår lyriska scens främsta primadonna, den mest uppmärksammade och firade. Redan som helt ung, i slutet av 1750- och början av 1760-talet, torde hon ha medverkat vid konserterna, men offentligt förekommer hennes namn såsom konsertsångerska första gången den 15 oktober 1769, då hon uppträdde vid en till förmån för hennes fader, den gamle hovkapellisten Petter Lillström given och av Uttini anförd konsert. Hon »exekverade då åtskilliga utvalda arier». Sedermera medverkade hon vid de flesta av de årligen återkommande frimurarekonserterna, och »samtliga kavaljerskonserter illustrerades av hennes härliga sång och tjugande apparition». Belysande för den förtjusning, hon väckte, säkerligen ej minst bland de unga adelsmännen, är följande anteckning av Johan Gabriel Oxenstierna den 19 november 1769: »Jag var i dag på kavaljerskonserter. Fru Olin sjöng därvid. Jag tror knappast, att Italien har någon ljufligare röst. Ovisst om man skall älska henne för hennes fågring eller för hennes gudaröst, vinner hon på en gång kärlek och förundran:

Det är din lott att segrar finna,
Vår undran, våra hjärtan vinna,
Som skönhet och som sånggudinna
Få tempel och ett dyrkat namn.
Självtjust att dina kväden höra
Ej Astrild mäktar bågen föra,
Han glömmer sina vingar röra
Och faller fångslad i din famn.

Von Ovanten, överstelöjtnant i Brunswicks tjänst, spelte på Flauttravers. Att berömma honom, behövdes ej mer än att säga, att han är värd att ackompanjera fru Olin:s sång» .

Även fru Lovisa Sofia Augusti, född Salomoni, fru Olin:s samtida och kamrat vid kungliga Operan, firade triumfer på riddarhuset, och bland de svenska sångarna nämnas i främsta ledet Karl Stenborg, Anders Norden, Karsten m. fl.

Med de på konserterna uppträdande utlänningarna kunde riddarhuset uppvisa ett åskådningmaterial, som från såväl musikaliska som andra synpunkter var synnerligen väl ägnat att väcka uppseende och intresse. I den talrika samlingen) vari flera skilda nationer men isynnerhet italienarna var representerade, förekommo nämligen många framstående och berömda artister, många vackra och behagfulla damer och flera virtuoser eller specialister på egendommiga eller ovanliga instrument. Här må nämnas den ryktbare Potenza, föreståndare för sångskolan vid kungliga teatern i Köpenhamn, samt signora Elisabetta Almerighi och den berömda tenoren Giovanni Ansani, vilka gav konserter den 2 och 7 juni 1772, och de berömda itali-

enska kastratsångarna Mantioli (1778) och Cal- cagni (1786). Om den förre, som uppträdde i sekreta utskottets rum för ett sällskap amatörer och amatriser, skriver Gjörwell, att åhörarna gärna betalade den dukat, som nöjet kostade, men att »han af damernas grimas, när de åkte därifrån såg att de hade medlidande med sångarero». Vidare förekom (1782 och 1783) paret Celestini, mannen vitt berömd violinspelare och frun sångerska ; den berömda sångerskan Dorcetti (1782), kammarsångaren hos hertigen av Sachsen-Hildburgshausen Ugolini (1772), vilken ackompanjerade sig själv på clavecin och tillika excellerade i visselarior; Georg Noelle (1779) från Mecklenburg-Schwerin, som med stor färdighet spelade på det av honom sj älv uppfunna instrumentet »pantaleoro» och av många beundrades därför att han spelade både »för örat och själero» och för »hans undransvärda skicklighet att genom de starkaste lopp, de skönaste drillar, i forte och piano anbringa allt hvad en musikalisk delicatesse fordrar både i lekande och allvarsamma ämnero», men av andra betraktades och bedömdes som charlatan och humbug; kontrabasisten Joseph Kämpfer (1772), vilken hade nått en otrolig färdighet på sitt svårhanterliga instrument och skördade livligt bifall; m. fl. Aven under 1800-talets första decennium och närmast följande år fortfor riddarhuskonserterna; den sista tycks ha hållit~ 1814.

Frånsett uppgifterna om föreläsningar och konserter och om Överenskommelserna med Vetenskapsakademien innehålla riddarhusdirektionens protokoll knap- past några meddelanden om adelns kulturella intressen. Upplysningarna om dem får man söka i riksdagsprotokol- len, ty det var huvudsakligen vid riksdagarna och i sekreta utskottet, som ridderskap et och adeln genom att föreslå, förordade och genomdriva anslag för vetenskapliga och kulturella syften verkade i den andliga- odlingens tjänst. Denna verksamhet stod under frihetstiden i mer eller mindre intimt samband med och beroende av de politiska förhållandena samt partiernas väx- lande maktställning och tillhör sålunda tidevarvets politiska historia.